

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoCsp/2/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5817201098
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5817201098.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a.s., so sídlom Bratislava, Grösslingova 77, IČO: 31 351 026, právne zastúpeného SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Bratislava, Štefánikova 8, proti žalovanému M. L., nar. XX.X.XXXX, bytom O., N. R. XXX/X, o zaplatenie 3.500,68 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 2Csp/23/2017-112 zo dňa 22. mája 2019 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti a vo výroku o trovách prvoinštančného konania.

Rozsudok okresného súdu **z o s t á v a n e d o t k n u t ý m** vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 3.500,68 eur s úrokom z omeškania 5 % ročne od 1.11.2016 do zaplatenia.

Strany **n e m a j ú n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 3.500,68 eur s úrokom z omeškania 5 % ročne od 1.11.2016 do zaplatenia a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Vykonaním dokazovaním mal za preukázané uzavretie medzi stranami zmluvy o úvere (dňa 19.6.2013), na základe ktorej bol žalobcom žalovanému poskytnutý úver 3.600 eur. Žalovaný nerozporoval tvrdenia žalobcu, že dohodnuté splátky realizoval len do 11.5.2016 a potom úver splácať prestal, v dôsledku čoho žalobca vyhlásil predčasnú splatnosť úveru ku dňu 31.10.2017. Nadväzne okresný súd „zaviazal“ žalovaného k povinnosti zaplatiť žalobcovi neplatenú časť úveru spolu s dohodnutými úrokmi z úveru a zákonným úrokom z omeškania.

2. V časti uplatneného úroku z úveru odo dňa vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru však žalobu zamietol. Vychádzal z toho, že zosplatením úveru dochádza k zmene pôvodných podmienok, za ktorých bol úver dohodnutý. Vyhlásením predčasnej splatnosti sa dlžník dostáva do omeškania a „nastupuje režim“ platenia úrokov z omeškania. Okresný súd uviedol, že súčasné priznanie zmluvného úroku aj úroku z omeškania by znamenalo dvojnásobné úrokové zaťaženie spotrebiteľa. Doplnil, že dotknutý záver vyplýva napr. z rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012, ako aj „v prevažujúcej miere z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR“. Okresný súd zdôraznil, že na spotrebiteľské vzťahy (ktorým je i posudzovaný hmotnoprávny vzťah strán) sa prioritne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keby sa inak mohli použiť predpisy obchodného práva.

3. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žalovaný je povinný nahradiť ich v spore v prevažnej miere úspešnému žalobcovi v rozsahu 72 %.

4. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcom výroku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, že žalobe bude (úplne) vyhovené. Poukazoval na to, že z § 502 ods. 1 a 503 ods. 3 Obch. zák. nevyplýva, že povinnosť dlžníka platiť úroky je limitovaná splatnosťou úveru, pričom simultánne úročenie pohľadávky po splatnosti peňažného záväzku úrokom z omeškania a súčasne úrokom (z úveru) nie je zákonom vylúčené. Ide totiž o dva rozdielne inštitúty plniace celkom odlišné funkcie; úrok ako zmluvne dojednaná cena za poskytnutie prostriedkov a úrok z omeškania ako sankcia za omeškanie dlžníka. Mal za to, že okamihom splatnosti úveru nemôže dôjsť k zániku práva veriteľa na zmluvne dohodnutý úrok.

5. Odvolateľ považoval za absurdné, aby sa takýmto spôsobom (častokrát úmyselným nesplatením úveru) mohol dlžník zbaviť svojej povinnosti platiť úroky. Žalovaný pritom naďalej užíva (nevracia) poskytnuté finančné prostriedky a žalobca nimi fakticky nedisponuje, ktorý pretrvávajúci stav nie je/ nemôže byť dôvodom na nepriznanie zmluvne dohodnutých úrokov.

6. Žalobca poukazoval na viaceré rozhodnutia krajských súdov, Najvyššieho súdu SR i ČR, ktoré majú podporovať jeho argumentáciu; obdobne citoval z viacerých komentárov k Občianskemu a Obchodnému zákonníku. Na ich základe zdôrazňoval, že inštitút úroku je v právnej doktríne dlhodobo interpretovaný ako cena za užívanie poskytnutých peňažných prostriedkov, preto má dlžník zásadne platiť tento úrok za skutočnú dobu užívania (bez ohľadu na termín splatnosti úveru), t. j. do doby skutočného vrátenia úveru veriteľovi. Opačným výkladom dochádza ad absurdum k neodôvodnenému zvýhodneniu žalovaného v neprospech žalobcu, keď namiesto povinnosti zaplatiť žalobcovi aj zmluvne dohodnuté úroky popri úrokoch z omeškania, je žalovaný povinný zaplatiť iba zákonný úrok z omeškania. Postavenie dlžníka by tak bolo lepšie v prípade porušenia záväzku, než v prípade riadneho plnenia povinnosti; čo je neprijateľné. Odvolateľ zhrnul, že v napadnutom rozsudku zvolený prístup finančne motivuje každého úverového klienta, aby čím skôr prestal riadne splácať úver, a to „absolútne devastuje úverové podnikanie bánk“.

7. Žalovaný zostal v odvolacom konaní nečinný.

8. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), z ktorého titulu zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý v odvolaní nenapadnutom výroku o (čiastočnom) vyhovení žalobe a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

9. Hoci odvolateľ v podstate náležite poukazuje na to, že aplikačná prax v otázke (ne)priznania zmluvných úrokov po zosplatení úveru nie je jednotná, z uvedeného nie je možné vyvodiť (len z dôvodu že subjektívne nevyhovujú žalobcovi) nesprávnosť práve tých záverov, ku ktorým sa priklonil v súdnej veci okresný súd. Výskyt rozdielných rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je totiž prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (bližšie m.m. náleží Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 51/2014).

10. Žalobcom označené rozhodnutia iných súdov v iných (hoci v niektorých prípadoch obdobných) veciach nie sú pre konajúce súdy záväzné (§ 193, eventuálne § 391 ods. 2 a § 455 CSP). Odhliadnuc od toho, že podľa poznatkov odvolacieho súdu/senátu predmetné rozhodnutia reprezentujú skôr minoritné názory súdnej praxe (v obvode tunajšieho odvolacieho súdu určite), nepredstavujú ani ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít v zmysle článku 2 ods. 2 CSP; čo osobitne platí pre rozhodnutia Nejvyššího soudu ČR ako súdu cudzieho štátu. V rozoberanej súvislosti je podstatné, že súdy (okresný súd v spojení s dôvodmi tohto - odvolacieho - rozhodnutia, keďže konanie v prvej a odvolacej inštancii tvorí jeden celok) dostatočne zdôvodnili/vysvetlili svoj právny názor, t.j. argumentačne sa s riešením predmetnej právnej otázky plnohodnotne vyrovnali, preto nekonali v rozpore s princípom právnej istoty (bližšie napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 144/2014 z 13.5.2014).

11. V danej spojitosti krajský súd dodáva stručnú poznámku. Napriek tomu, že odvolateľ rozsiahlo venuje viacerým rozhodnutiam v obdobných veciach, bližšie, resp. vôbec konkrétne ne(proti)argumentuje v súvislosti s okresným súdom výslovne označeným rozhodnutím ústavného súdu (sp. zn. IV. ÚS 476/2012); hoci ho spomína hneď v úvode pasáže odvolania obsahujúcej citácie z iných súdnych rozhodnutí.

12. Žalobca v odvolaní v určujúcej miere odkazuje na ustanovenia Obchodného zákonníka. Krajský súd zdôrazňuje určujúci spotrebiteľský charakter zmluvy medzi žalobcom a žalovaným (ktorý záver, resp. východisko okresného súdu odvolateľ nenamietal, nespochybňoval jeho správnosť). Spotrebiteľské právne vzťahy pritom predstavujú osobitný druh právnych vzťahov, ktoré zahŕňajú zmluvy uzavreté

medzi dodávateľmi a spotrebiteľmi tak podľa Občianskeho zákonníka, ako i podľa Obchodného zákonníka. Je však nepochybné, že sa nejedná o vzťahy medzi dvoma podnikateľskými subjektmi, ale o vzťahy podnikateľa (v pozícii dodávateľa) a prioritne fyzickej osoby mimo rámec výkonu jej podnikania, či povolania (v užšom význame slova). Tieto vzťahy sú svojou povahou jednoznačne vzťahmi občianskoprávnymi, z čoho následne vyplýva ochrana žalovaných v celej škále spotrebiteľsko-právnej ochrany, vrátane prednostného použitia Občianskeho zákonníka, aj keby sa inak mohli použiť normy obchodného práva. Skutočnosť, že zákonodarca charakter spotrebiteľských vzťahov ako vzťahov občianskoprávných výslovne vymedzil až v rámci zákona č. 102/2014 Z.z., neznamená, že do doby účinnosti tohto právneho predpisu by mali inú - napríklad obchodnoprávnu - povahu.

13. Bez ohľadu na konštatované, ani bezprostredne z noriem obchodného práva (priamo) nevyplýva, že by veriteľovi aj po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru prináležal nárok na úroky z úveru; napokon ani samotný odvolateľ uvedené netvrdí. Keďže niet výslovnej právnej úpravy rozoberanej otázky, je namieste postupovať podľa všeobecných, resp. všeobecnejších princípov zmluvných vzťahov; za stáleho zohľadňovania osobitostí (predovšetkým v zmysle ochrany slabšej zmluvnej strany) spotrebiteľského charakteru súdnej veci. V tomto duchu pristúpil k danej meritornej otázke i okresný súd. Vzhľadom na určitú mieru strohosti jeho záverov krajský súd dopĺňa ďalšie súvisiace východiská a úvahy.

14. Zosplatnením úveru, ako už zo samotného pomenovania danej právnej skutočnosti vyplýva, nastáva predčasne splatnosť úveru. Dochádza teda k zásadnej zmene pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý. Veriteľ svojím jednostranným právnym úkonom navodzuje stav, v ktorom disponuje oprávnením získať okamžite späť celú sumu požičaných finančných prostriedkov. Z hľadiska právnych dôsledkov zosplatnenia nie je podstatné, či v konkrétnostiach toho-ktorého prípadu ide o bezprostredne reálne naplniteľnú možnosť. V dôsledku takejto „voľby“ veriteľa odpadá na jeho strane časové obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok.

15. Ak však spotrebiteľ už nemá právny titul mať prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov dlžníkom/spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený ústavne nekonformný stav, kedy by spotrebiteľ bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia plnenia, a veriteľ by naďalej "pohodlne inkasoval" úroky z úveru. Inými slovami, išlo by o právny stav, kedy by sa fakticky popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku (zosplatnenia úveru) a veriteľ by mal právo na úroky, ako keby k zmene záväzku nedošlo; naproti tomu spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred takouto zmenou.

16. K totožnému záveru je možné dospieť i prostredníctvom vyhodnotenia mimoriadnej splatnosti úveru z hľadiska povahy právneho stavu ňou navodeného. Jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť vrátiť (celú aktuálnu) sumu požičaného úveru navýšenú o úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa s predmetným plnením ide svojím charakterom o protiprávny stav. S protiprávnym stavom (keďže spotrebiteľ sa ocitá v omeškaní) sa prirodzene spájajú sankcie. Naopak, s protiprávnym stavom sa nemôžu spájať odplatné plnenia, ktoré sa viažu len na stav lege artis, t.j. na oprávnené držanie peňažných prostriedkov spotrebiteľom podľa pôvodných podmienok zmluvy o úvere. Povedané inak, v protiprávnom stave patria veriteľovi len sankcie na tento účel definované kogentným (určujúcim) pravidlom § 517 ods. 2 Obč. zák. v spojení s § 3 a § 3a nar. vlády SR č. 87/1995 Z.z.

17. To znamená, že okresný súd správne žalobcovi za obdobie po zosplatnení úveru priznal nárok „len“ na úrok z omeškania. Krajský súd, zhodne s okresným súdom, dopĺňa, že predmetný prístup k nárokom veriteľa v čase po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru bol akceptovaný tiež Ústavným súdom SR (bližšie už vyššie opakovane spomínané uznesenie sp. zn. IV. ÚS 476/2012 z 18.9.2012), ktorý konštatoval, že ho nemožno považovať za svojvoľný, resp. za taký, ktorý by popieral zmysel práva na súdnu ochranu. Zároveň je potrebné dodať, že sa jedná o naplnenie pozitívneho záväzku štátu - Slovenskej republiky - týkajúceho sa ochrany spotrebiteľa, ktorá je v rámci politik Európskej únie postavená na roveň iných/ďalších zásadných hodnôt verejného poriadku.

18. Nakoľko odvolacie námietky vymedzené žalobcom, ktorými je odvolací súd viazaný, neboli dôvodné a odvolací súd nezistil ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), v preskúmvanej meritornej časti napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

19. Žalobca síce odvolaním napadol rozsudok okresného súdu aj vo výroku o trovách prvoinštančného konania, ale v danej súvislosti nevymedzil žiadnu konkrétnu námietku. Nadväzne, potvrdenie posudzovaného rozhodnutia v meritórej časti, od ktorého je výrok o trovách konania priamo závislý, zakladá vecnú správnosť aj dotknutého bezprostredne podmieneného výroku o nároku na náhradu trov. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že okresný súd primerane aplikoval zásadu (pomerného) úspechu v spore.

20. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že strany nemajú nárok na ich náhradu. Odvolateľ/žalobca nebol v tomto štádiu konania (vôbec) úspešný, preto nemá nárok na náhradu jeho trov. Naproti tomu žalovanému v súvislosti s odvolacím prieskumom žiadne relevantné trovy konania nevznikli (§ 251 CSP). Takéto „jednoetapové“ rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania (bez potreby vydávania ďalšieho uznesenia vyšším súdnym úradníkom okresného súdu) zodpovedá aj východiskám a záverom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (bližšie napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 72/2018).

21. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.